

CURA SATULUI!

18

48!

AVRAMU JANCU

In 11 Septembrie st. n. a repausatu in Bai'a de Crisiu, era in 13 Septembrie a. c. a fostu inmormmentatu in *Tiebeca* langa memorabilulu stejaru a lui *Hori'a si Closca*. —

Candu aducemu scirea despre mortea acestui caracteru romanu, unu amestecu de afecte puternice apasa asupr'a sufletului nostru: este peste putintia, ca o vieti'a atatu de mandra, unu caracteru atatu de candidu si unu sfersitu atatu de tragicu — sa nu descepte in sufletu o dorere sfanta si nestramutata. Purcederile nostre sufletesci sunt comune tuturoru romaniloru; la inmormmentarea lui **Avramu Jancu** unu intregu poporu este cuprinsu de unu sentiementu plinu de pietate: **Avramu Jancu** este o bucata d'in vieti'a poporului romanu; toti 'lu cunoscemu, ca-ci pentru toti a traitu o vieti'a scurta — inse plina de fapte mandre, si. ca jertfa a nobletiei sale. toti amu plansu sörtea lui tragica. — Vieti'a lui sufletesca de multu a incetatu; de douedeci si trei de ani este perdatu, o fiintia sbuciumata, o umbra trista a luminiloru d'in zilele de marire: diu'a, in care elu s'a stinsu cu desevirsiere, pentru noi, nu este o di de dorere; ea este o ziua de jalnica serbatore, care ne aduce in minte cele mai sfinte detorintie ale nostre. . . .

Avramu Jancu in munti s'a nascutu, la *Vidra* de pe cöstea *Gainei* langa *Abrudu*, in munti a vietuitu . . . in munti s'a stinsu si. . . in tauti a fostu inmormmentatu. —

La inceputulu miscarei nationale d'in anulu 1848. elu abiè si-a terminatu studiile, abiè a pasitu in vrist'a barbatésca: pe **campulu libertatii** de langa *Blasiu* si in luptele d'in munti elu pretutindenea a fostu inse sufletulu miscarei, fruntea intemplariloru, si, ca unu magnetu puternicu, pretutindenea elu a intrunitu si indreptatu puterile spre lucrare. Nu pr'in

puterea vointiei sale a domnitu inse **Avramu Jancu**, nu pr'in sila, nu pr'in porunca. — ci pr'in nobleti'a fiintiei sale, pr'in caracterulu seu candidu si pr'in iubirea catra aspiratiunile inalte, de care lucrarea lui era condusa. . . O! — asemenea firi sunt rare! . . . ele numai ca aratari ale timpuriloru mari strelucescu luminandu intunereculu vietuierii comune.

Cunoscemu acele tempuri de marire — cunoscemu rezultatele lor; cunoscemu partea, ce **Avramu Jancu** a avutu in crearea aceloru rezultate: anulu 1848, demineti'a desceptarei, este unu momentu netrecatoriu in vieti'a poporului romanu, acelu momentu. in care, pr'in manifestarea puteriloru sale intrunite, romanii d'in Transilvani'a s'au redicatu la cunosciinti'a puterei, cu care ei potu se influintiedie formarea tierii lor. — Regeneratu pr'in acest'a consciintia poporulu romanu, de aici inainte, incepe o noua vieti'a. . . Eta insemnatatea istorica a lui **Avramu Jancu**: in curgerea vremiloru, in miscarea spre desvoltare a vietiei nostre — este unu momentu netrecatoriu, unu punctu nestremutatu si acesta e legatu de numele lui. Crearea tempului, in care traimu. este impreunatu cu vietuieria lui **Avramu Jancu**: elu este centrulu celoru mai mandre suveniru ale nostre.

O! dar' indreptarea vietiei poporeloru cere jertfe: fericirea comuna urmédia d'in abnegarea singurateciloru. Astfelu este lumea intocmita, astfelu este firea vietiei sociale: pentru aceea martiriulu comunu este unu sfersitu plinu de cea mai intensiva fericire.

Nu comunu a fostu inse martiriulu lui **Avramu Jancu**, ci mai infricosiatu decâtu mortea treptata, mai mastratoriu de catu lantiurile robiei neincetate. — o neimpecata sbuciumare de sine, o nesevirsiita schinguire sufletesca.

Dupe ce, cu terminarea miscariloru d'in 1848, **Avramu Jancu** se vediu insielatu in credintiele sale, dupa ce vediu pre cei mai aprigi luptatori impicandu-se cu sörtea, elu, in nesevirsit'a sa iubire catra bun'a vietuire a poporului seu, perdü credinti'a in bine, perdü increderea in ömeni, perdü iubirea de sine . . . si cadiu intr'o jalnica melancolie.

De aici inainte, in restempu de 23 de ani, vietia lui nu este alta decâtu unu sfirsitu tragicu alu falniceloru intemplari de pe tempulu miscariloru nationale.

Tulburarea sufletesca a lui **Avramu Jancu** a fostu o umbra trista a vietiei sale: lina, nestrictiösa si plina de urmari ce misca sufletulu. Elu neci intr'acést'a stare nu a perdutu nobleti'a sufletului seu, iubirea catra poporu si firea sa romanésca: impar-tiendu-si vesmintele, ce avé, cu seracii, elu de a pururea amblá in drentie; incunjurandu societatea ömeniloru, ce mai multu a contribuitu la tristeti'a sörtei lui, elu in totu-déun'a se aflá in mediuloculu poporului, si cuprinsu de melancoli'a sa pururea avé la sine unu flueru; d'in care cantá, cu o virtuositate rara cele mai jalnice doine ori marsürile cantate in luptele sale.

Intre astfelu de intemplari s'au petrecutu 23 de ani d'in vietia celui mai candidu caracteru d'in luptele desceptarei nöstre nationale. Aducerea a minte a dileloru sale de marire tulburau sufletulu lui inca mai tare, numirea consotiloru sei chiamá unu surisu melancolicu in facié lui atátu de frumösa: elu traiá o vietia proprie, — vietia ömeniloru, ce, lip-siti de credintia se sentiescu singuri in lume.

Astadi si acést'a vietia este stinsa, lasandu in sufletulu poporului romanu o gandire lunga, sfanta si mare.

Firea inaltiata a lui **Avramu Jancu**, neci in vremile tulburarei sale sufletesci nu a fostu uitata de catra poporu: pretutindenea, unde se arató, elu erá incunjuratu cu iubire si devotamentu; neci candu nu au fostu vremi, in care cea mai mica vetamare a lui sä nu fi produsu turburare sufletesca in poporu. Elu nu erá mai multu ömu, ci o gandire plina de sfintienie. — Astfelu dá poporulu tributulu recunos-cintiei sale.

Nu numai o parte a poporului romanu, ömenii, intre carii elu a vietuitu, sunt cuprinsi de acést'a sentire: ca o putere reformatörie are se remana pentru totu-déuna acestu devotamentu in sufletulu Nostru. Cá-ci rolulu lui **Avramu Jancu**, n'a fostu localu; influientiendu elu asupr'a sortii romaniloru d'in Transilvani'a, d'in Someslu pone in Nistru, d'in sinulu Carpatiloru caranti pone la gurele Dunarei beirane nu este sufletu romanu, care sä nu sentiesca ur-marile lucrarei lui: la inmormentarea, facuta in 13. septembrie, intregu poporulu romanu redica o ruga catra ceriu, ingenunchindu langa raci'a eroului seu. . .

In daru este inse rug'a nöstra, in daru devota-mentulu sentitu, in daru plangerea unei generatiuni intregi! — Umbr'a eroului parasitu cere satisfactiune pentru sfersitulu seu tragicu. . . Aici jace sensulu momentului, in care s'a stinsu o vietia atátu de in-semnata. — Elu a fostu jertfa bunatatii sale, jertfa

iubirei catra noi si — o! patá a tempului nedemnu! jertfa lipsei de urmasi si semeni. . . Voi! — juni ai romaninei! umbr'a eroului ve chiama: o sfanta misiune e legata de numele lui; o scumpa deto-rintia ave-ti sä impliniti: fi-ti precumu a fostu elu, — puternici in fapta, nobili in vointia si inalti in gandire, — si, fiindu astfelu, urmati mai departe pe calea, ce elu v'au aratatu, spre redicarea patriei vöstre!

Éta promisiunea, ce ave-ti sä vi dati in sfantulu momentu alu ingenunchierii vöstre. . . .

Éra eroulu, catra care se redica acum sufletulu nostru, ca creatoriu alu tempului in care traimu, de asemenea unei stanci neclantite, are se remana nestersu d'in eurgerea vietii poporului romanu.

Un episod.

Firea delicata a eroului nostru **Avramu Jancu** este pastrata intr'unu siru de episoduri pre adese-ori förte interesante, care töte ne arata cumcá fondulu sufletului seu, atátu pe tempulu tulburarii melanco-lice câtu si inainte de acea a fostu totu acel'a. — Credemu cumcá putemu inregistrá unulu d'intre aceste episoduri.

Intr'un'a d'in iernile trecute, **Avramu Jancu** a capetatu o bitusie de berbece, lunga, lata si cal-durösa, precumu o cerea clim'a förte aspra a muntiloru. — Peste câte-va dile elu nu avü inse decâtu numai diumetate d'in acea bitusia.

„Ce ai facutu cu bitusi'a, — ilu intrebá unulu d'intre dompii d'in Bai'a de Crisiu.

„Sä vedi frate! — respunse intrebatulu — Am aflatu unu copilu sgriburindu de frigu — si aflandu astfelu cumcá eu am pre multu, elu prea pucinu, i-am taiatu diumetate d'in bitusia.

Pr'in astfelu de fapte si indulcea **Avramu Jancu** vietia sa atátu de trista.

Aradu in 1/2 Sept. 1872.

Cu multumire sufletesca am observatu, cumcá d'in intemplarea repausarii eroului nostru, junii ro-mani d'in Aradu, póta velu negru pe pölarie. — Acestu semnu de pietate nu ne lasa a ne indoi, cumcá junimea nöstra este destulu de nestricta spre a fi receptiva pentru aspiratiunile mai mandre ale tempului nostru, manifestandu astfelu devotamentulu sintitu pentru ceatorii acestui tempu. — Cu atátu mai durerosu atinge föi'a magiara de aici „Alföld.“ care cercandu ocasiunea spre a ne suspitioná ori chiaru vetemá, nici intr'a cestu momentu serbatorescu nu incéta cu atacurile sale, vorbindu in nulu seu de 14 l. a. cu öresi-care dispretiu chiaru despre obiec-tulu sintieminteloru nöstre pietöse. Acést'a maniera ne face sä credemu, cumcá pr'in amesteculu cu streinii, magiarii au pierdutu firea loru originala, care, incätu o cunoscemu d'in istorie, totdeun'a a fostu loiala. — Noi suntemu cu multu mai strinsi legati de magiari — decâtu ca portarea loru copilarésca, sä ne póta supará; ea ne intristédia numai. Voru veni vremi, candu noi ne vomu fi impacatu, si atunci nu noi, ce ei voru avé sä se rusineze pentru cele petrecute! —